

ALUMINIJ

Glasilo delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

IZDAJA DELAVSKI SVET
TOVARNE GLINICE IN
ALUMINIJA
»BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO

UREDNIŠKI ODBOR

FRANC MEŠKO — pred-
sednik; FILIP DOLINAR,
STOJAN KERBLER, dipl.
ing., ANTON KOKOL, CI-
RIL MURKO, IVAN MA-
ZERA, VOJTEH RAJHER,
dipl. ing., FRANC VRLIČ,
VOJO VELICKOVIČ, AN-
TON ZADRAVEC in odgo-
vorni urednik STANE TO-
NEJC, dipl. ing.

Tisk CP Mariborski tisk
Maribor
Rokopisov in slik ne vra-
čamo

ST. 3

MAREC 1968

LETNIK VI.

Vpliv instrumentov gospodarske reforme na ekonomski položaj podjetja

Sele poslovni rezultati leta 1967 dajejo jasno sliko, kako vplivajo instrumenti gospodarske reforme na naše podjetje. Rezultati iz leta 1965, ko je bila uzakonjena večina reformskih ukrepov, izvirajo v prvih sedmih mesecih, namreč še iz poslovanja pred reformo, in le v zadnjih petih mesecih je poslovanje že pod vplivom uvedenih reformskih ukrepov — tako da nam letni rezultati tega leta ne povedo, kakšen vpliv je imela reforma na ekonomski položaj podjetja. Podoben položaj je tudi v letu 1966, ko je pričelo podjetje poslovati delno še s cenejšimi zalogami, izvirajočimi iz časa pred uvedbo reformskih ukrepov, delno pa so rezultati izkrivljeni zaradi zakasnele revalorizacije osnovnih sredstev, ki je bila izvedena šele 31. decembra 1966. Sele poslovni rezultati iz leta 1967 dajejo jasnejši prikaz položaja našega podjetja v času po uvedbi reformskih ukrepov.

Pri tem pridemo do ugotovitve, da se je ekonomski položaj podjetja po reformi precej poslabšal v primerjavi s položajem pred reformo.

Če hočemo ugotoviti vzroke tega poslabšanja, moramo podrobneje analizirati spremembe v pogojih, ki so jih ustvarili reformski ukrepi na eni strani pri nabavi surovin in energije za našo proizvodnjo, na drugi strani pa pri prodaji naših proizvodov, to je glinice in aluminija.

Z uredbo o načinu oblikovanja in obračunavanja razlik v cenah in odločbo o oblikovanju prodajnih cen posameznih proizvodov (Uradni list SFRJ, št. 33/65) je bilo dovoljeno povišanje cen boksitu do 30 %, kalcinirani so-

di do 19 %, premogu do 13 % in mazutu do 20 %. Z drugimi zakonskimi predpisi v času uvajanja reformskih ukrepov se je cena električne energije povišala za 195 %. V reformskih materialih je bilo ocenjeno zvišanje cen prevoznih storitev železnice za 60 %, dejansko pa se je prevoz surovin podražil za 80 %; na intervencijo kontrolnih organov so železniško-transportna podjetja kasneje sicer svoje prevozne tarife revidirala in v celoti nekoliko znižala tarife za svoje storitve, vendar so ostale prevozne postavke za prevoz surovin, potrebnih v proizvodnji glinice, nespremenjene.

Z istimi zakonskimi predpisi (Uradni list SFRJ, št. 33/65) pa je določeno znižanje cene glinice za najmanj 18 %. Vse osnovne surovine brez izjeme so v cenah občutno porasle, za njihov proizvod pa je določeno znižanje cene.

Vse surovine za proizvodnjo glinice, energija in transport so bile pred reformo pod režimom določenih oziroma kontroliranih cen, medtem ko je bilo oblikovanje cene glinice svobodno, z reformskim aktom pa je bila limitirana in močno znižana — na 820 novih dinarjev, kar je bilo že takrat precej izpod cen, ki smo jih dosegali in jih še dosegamo pri izvozu na konvertibilno področje. Tudi cena glinice iz uvoza je znatno višja od domače, z reformo določene cene.

V nasprotju s stalno poudarjanim principom izravnave domačih cen z zunanjimi je torej z reformo določena cena glinice občutno izpod zunanje paritete.

Popolnoma drugačen odnos je bil pri določanju cene za osnov-

no surovino za proizvodnjo glinice, to je boksita. Vsem rudnikom boksita je bilo dovoljeno zvišanje cene do 30 % na osnovi takratne izvozne cene rudnika Rovinj, in to cene na pariteti FOB, spremenjene na pariteto franko naloženo na vagon. Tako ugotovljena razlika 30 % pri rudniku Rovinj je bila posplošena na vse rudnike boksita, čeprav imajo vsi drugi rudniki pri izvozu mnogo višje transportne stroške. Vsi drugi rudniki so tako dobili možnost dosegati na domačem trgu precej višje cene kot pa pri izvozu na konvertibilno področje.

Očitno je, da je s takim načinom določanja cen glinice in boksitu prišlo do primarne razporeditve v breme proizvodnje glinice. Toda s tem deformirane cene glinice pod vplivom cene boksita še ni bilo končano. Zvezni zavod za cene je s svojo odločbo 08 št. 74/1 dne 26. oktobra 1966 dal soglasje rudniku Jajce za nadaljnje povišanje cene za 15,73 %.

Za proizvodnjo kalcinirane sode obstajajo pri nas brez dvoma ugodni naravni pogoji, ki bi vsekakor mogli pozitivno vplivati na njeno ceno, vendar je dejansko bila že pred reformo cena domače kalcinirane sode višja, kot pa so bile zunanje. Tako visoka domača cena je bila posledica zvišanja domače cene soli, ki je bila zaščiten z uvedbo 60 % carine. Z reformskimi ukrepi je ostala cena soli na isti višini, čeprav se je carina znižala na 10 %, istočasno pa je bila cena kalcinirane sode zvišana za 19 % in zanjo predpisana 10 % carina; vse to se je dogajalo na osnovi umetno ustvarjene viso-

ke cene domače soli. Proizvodnji sode je 29. marca 1967 ponovno uspelo v soglasju z zveznim uradom za cene zvišati ceno kalcinirane sode na 500 novih dinarjev za tono. Tako je sedaj veljavna cena za 21 % nad zunanjimi cenami.

Premog je v prejšnji tehnološki proizvodnje glinice predstavljal eno od najpomembnejših surovin, saj se je za proizvodnjo ene tone glinice porabila približno enaka količina premoga in boksita. Z uporabo kvalitetnejših virov kalorične energije (zemeljski plin, mazut) premog povsod v svetu vedno bolj izgublja svojo tržno vrednost. Pri nas je bila že pred reformo cena premoga v stalnem porastu, z reformskimi ukrepi pa je bilo dovoljeno nadaljnje zvišanje za 13 % in konec leta 1967 nekaterim rudnikom ponovno za 6 %. Dovoljena cena za kilokalorije v premogu ni v nobenem sorazmerju s cenami ostalih kvalitetnejših virov kalorične energije.

Zvezni urad za cene je 3. decembra 1965 s svojo odločbo št. 878/1 na osnovi predloga kemične industrije med drugim sprostil tudi ceno aluminijevega hidrata. Aluminijski hidrat je polproizvod, ki nastaja v določeni fazi proizvodnje glinice. Na ta način je ustvarjena nelogična situacija, da ima medfazna proizvodnja glinice prosto določeno ceno, medtem ko je glinica kot nadaljnja proizvodna faza ostala pod togim režimom limitiranih cen, in to na taki ravni, ki je daleč pod lastno ceno proizvodnje glinice, s katero prehaja v nadaljnjo fazo predelave, to je v aluminij.

Podjetje s svojimi predlogi za sprostitve cene glinice pri pristojnih organih nikdar ni imelo uspeha. Zvezni urad za cene je naš predlog, s katerim so bili soglasni domači potencialni kupci, zavrnil, ko pa smo na to odločbo vložili pritožbo na zvezni sekretariat za industrijo in trgovino, ki je kontrolni organ zveznega urada za cene, se je sekretariat v odgovoru proglasil za nepristojnega za reševanje pritožb proti odločbam zveznega urada za cene. 15. oktobra 1966 smo pri vrhovnem sodišču Jugoslavije, pri senatu za upravne spore, vložili tožbo zoper zvezni sekretariat za industrijo in 12. februarja 1968, to je po 16 mesecih, prejeli razsodbo, ki ugotavlja pristojnost sekretariata za pritožbe zoper odločbe zveznega urada za cene.

Od leta 1956, ko je bila prvič limitirana cena aluminija na 390.000 starih dinarjev za tono, pa do leta 1965 limit te cene ni bil spremenjen. V tem obdobju pa so večkratno porasle cene vseh osnovnih surovin in energije, ki jih uporabljamo direktno ali indirektno (prek glinice) v proizvodnem procesu aluminija. Z reformskimi ukrepi so se vse surovine — posebno pa električna energija in prevoz — ponovno

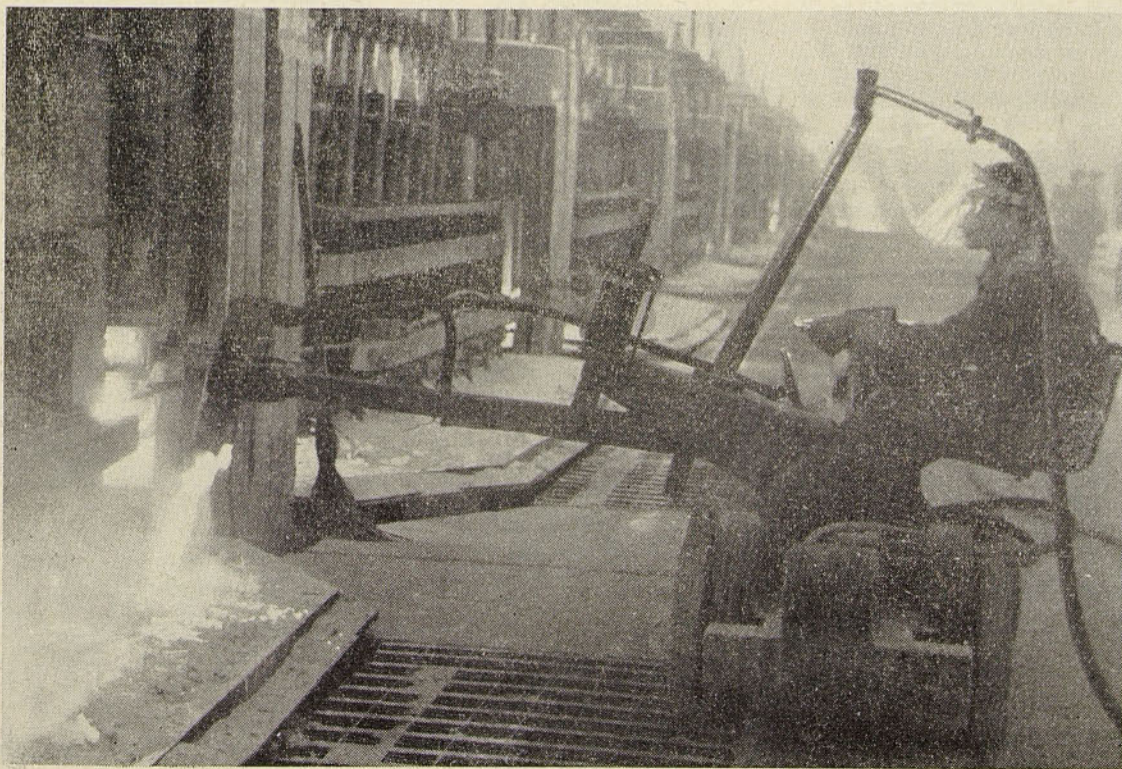
BRALCEM IN SODELAVCEM „ALUMINIJA“ V PREMISLEK

Uredniški odbor je v prejšnjih letih že večkrat vabil bralce k sodelovanju. Od bralcev je tudi želel zvedeti, kaj menijo o časopisu in kakšnih člankov si želijo. Žal pa na vsa ta prizadevanja ni bilo odziva. V zadnjem času je prispevkov res nekoliko več, a niso vsi vedno najbolj primerni za tovarniško glasilo, ker pa uredništvo nima na voljo drugih člankov, objavi pač, kar ima.

Republiški odbor sindikata je pred osmimi leti sklical posvet o vlogi in pomenu tovarniškega tiska in celo izvolil posebno sekcijo, ki naj bi delovala v okviru novinarske zveze. Vseh osem let se sindikat ni ukvarjal kaj več s tem vprašanjem. V ponedeljek, 11. marca t. l., pa je iniciativni odbor urednikov tovarniških glasil mariborskega področja sklical urednike letih na posvetovanje »za okroglo mizo«. Na posvetovanju je imel uvodni referat Mitja Švab, predstavnik republiškega sveta sindikatov. Tema referata in razprave po njem je bila posvečena le-tem vprašanjem:

- položaj tovarniškega tiska,
 - pomen tovarniškega tiska,
 - organizacija in učinkovitost tovarniškega tiska,
 - konferenca urednikov tovarniškega tiska v Sloveniji.
- Položaj tovarniškega glasila naj bo urejen že s statutom podjetja. V statutu naj bo točno določeno, kaj je naloga glasila, kam sodi po organizacijski plati in komu je odgovoren urednik. Urednik je lahko odgovoren za svoje delo uredniškemu odboru in prek njega delavskemu svetu. Ne more biti odgovoren nobeni službi.

Mesto glasilu kolektiva bo morala s svojo dejavnostjo utrjevati tudi sindikalna organizacija v podjetju, kakor tudi organizacija ZK. Prav te organizacije lahko skupaj s samoupravnimi organi (DS in UO) določijo in utrdijo polo-



Iz elektrolize

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

BRALCEM IN SODELAVCEM „ALUMINIJA“ V PREMISLEK

(Nadaljevanje s 1. strani)

žaj časopisa. Tudi uredniški odbor bo mnogo pripomogel k urejenemu položaju. Na posvetovanju je prevladalo mnenje, da naj bodo člani uredniškega odbora strokovno in družbeno razgledani, ki bodo kos nalogi. Samoupravni organi naj bodo pri izbiri članov dovolj kritični in naj se ne zadovoljijo samo s tem, da je ustrezno predpisanemu številu. Nekatera glasila imajo uredniške odbore celo za 4 leta — predvsem tam, kjer so le-ti res primerno sestavljeni.

Še eno važno določilo o časopisu sodi v statut: kdo, kaj in kdaj mora dati službene — dovolj jasne — prispevke v tovarniško glasilo, da bodo člani kolektiva primerno obveščeni o važnih problemih podjetja. Npr.: računovodje — zaključni račun, vodja razvoja — o predvideni obnovi ali razširitvi podjetja, vodje DE o delu enote, komercialna služba o prodaji, itd.

Položaj tovarniškega tiska danes v Sloveniji, nam jasno kaže podatek, da je predlanski propadel v Kranju seminar za urednike tovarniških časopisov, ker je iz vse Slovenije bil le en sam prijavljenec. Vsa podjetja nimajo in tudi ni potrebno, da imajo poklicne urednike, bilo bi pa nujno, da dajo tistim, ki na tem delajo, vsaj nekaj možnosti za izpopolnjevanje.

Z vsakim letom si tudi ta vrsta publikacije vedno bolj utrjuje svoj položaj, kar je razvidno iz podatka, kako je raslo število tovarniških listov. 1958. leta je imelo v naši republiki 30, leta 1960 — 50, letos pa že prek 200 kolektivov svoje glasilo.

Približen pregled je pokazal, da izide mesečno okrog 225.000 izvodov in če računamo povprečno na 4 bralce en izvod, je to prek polovice vseh prebivalcev naše republike. To pa je podatek, ki ne dovoljuje nobenega dvoma v učinkovitost tovarniškega tiska in seveda tudi nujnost svojega obstoja. Ti podatki pa nam že tudi jasno kažejo pomen, ki ga imajo glasila za kolektive in družbeno življenje sploh. Anketa, ki jo je izvedel inštitut za javno mnenje, je ugotovila, da bere tovarniški časopis več kot 90% zaposlenih, medtem ko se sestanek udeležuje povprečno le 18%, to je petkrat manj. To razmerje bo sčasoma še slabše za sestanke tam, kjer bo uveden deljen delovni čas. Ni rečeno, da članov kolektiva ne zanimajo problemi, ki zadevajo njihovo delovno organizacijo, vendar jim je ljubši časopis, kot pa sestanek.

Pri tem se zastavlja vprašanje, kaj ljudje najbolj bero — kaj naj prinašajo tovarniška glasila? Po navedbi tovariša Mitje Švaba, je anketa zgoraj navedenega inštituta pokazala tole: Največ in najbolj teme-

ljito preberejo bralci probleme, ki zadevajo njihov kolektiv. Vsaka polemika in kritika, ki je realna in teži k izboljšanju razmer, bo pri bralcih zelo dobro sprejeta. To bi tudi naj bil glavni namen časopisa, ne samo suho obveščanje. Tudi v »težjih časih«, ki jih nekatera podjetja sedaj preživljajo, lahko pravilno seznanjanje kolektiva privede do ureditve problemov in pritegne vsakega posameznika, da bo z zaupanjem gledal v bodočnost in po svojih močeh tudi sam prispeval k ureditvi trenutnih težav.

Malo so brani strokovni članki in le ti štejejo predvsem za javno afirmacijo avtorja.

Navadno so ti članki premalo jasni za široki krog bralcev in premalo strokovni za pravi strokovni list. Po mnenju referenta bi avtor takih člankov naredil mnogo več usluge bralcem, če bi jih obvestil o dobrih prispevkih v strokovnih časopisih in revijah posameznih strok.

Nič dosti boljše ni mnenje o raznih reportažah naših strokovnjakov, ki so bili določen čas na praktično inozemstvu. Prehitro se opredelijo za oceno, da je zunaj ali vse dobro ali pa vse zanič. Gledamo predvsem in edino na standard. Le redki pa bodo napisali tudi kaj o organizaciji dela, o ekonomskih enotah, o posameznih napravah, kar bi tudi pri nas vplivalo na produktivnost in kvaliteto dela.

Zanimiva ugotovitev iste ankete je tudi glede križank in ostalega zabavnega branja. Izkazalo se je, da zelo malo bralcev rešuje križanke ter bere humor in še ti so predvsem iz pisarn. Mnogo preveč podcenjujemo bralca, češ da ga pritegne le zabavno branje, resnica je prav nasprotna. Vskogar zanima, kako podjetje gospodari, kakšni so izgledi za zmanjšanje zalog izdelkov, kar je marsikje pereč problem in še druga problematika.

Da bi zvedel, kaj najbolj bero naši bralci, bo uredniški odbor organiziral anketo, ugotovitve objavil in se tudi po njih v bodoče ravnal.

Na posvetovanju je bilo sklenjeno tudi, da naj se organizira konferenca vseh urednikov tovarniških glasil v Sloveniji, ki naj bo v Mariboru, od koder je prišla pobuda za posvetovanje, in želja po izboljšanju kvalitete dela, vsebine ter tudi odnosa do glasil, urednikov in uredniških odborov. Družbi kot celoti ne more biti vseeno, kako so porabljeni finančna sredstva vložena v ta namen, ki so kar precejšnija. Za Slovenijo bo ta vsota okrog 2,5 milijona dinarjev (250 milijonov starih dinarjev). Za ta denar pa morajo naši delavci dobiti primerno in koristno branje.

-čk-



Franc Novak, strugar

Volitve v samoupravne organe v letu 1968

Pravica voliti in biti voljen v delavski svet ali v kakršen drug organ upravljanja delovne organizacije je sestavni del pravice do samoupravljanja in spada med značilnosti socialističnih demokratičnih odnosov. Pri tem velja posebej poudariti, da gre za pravico, ki opredeljuje družbeno-politični položaj delovnega človeka in občana in ki mu omogoča, da ta svoj položaj tudi uveljavi.

Razumljivo je zatorej, da ima zvezna ustava vrsto določb o uveljavljanju te pravice. Drugače rečeno: temeljna načela za volitve delavskih in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah ima že ustava, so torej predmet ustavne ureditve in ustavnega varstva.

Z zakonom je določeno, da morajo biti volitve v organe upravljanja v delovnih organizacijah izvedene v obdobju po sprejemu zaključnega računa pa do konca aprila.

Po določbah našega statuta razpiše volitve delavski svet za člane delavskega sveta in svetov proizvajalcev delovnih enot. Ob razpisu mora delavski svet določiti dan volitev, imenovati volilno komisijo in komisijo za sestavo volilnih imenikov.

V naši današnji ekonomski precej zaostreni situaciji, ko moramo vedno odločneje izbirati čim pravilnejše ukrepe v zvezi s splošno poslovno politiko, je nujno posvetiti posebno pozornost izbiri kandidatov, ki jih bomo sedaj volili; to pa lahko dosežemo z enotnim hotenjem in akcijo samoupravljalcev in vodstva podjetja. Po drugi strani pa moramo nadalje krepiti vlogo in organizacijsko strukturo upravljanja. Samoupravljanje ne sme biti zavora za razvoj podjetja, temveč mora pospeševati razvoj podjetja, hkrati pa mora biti samoupravljanje odločno pri reševanju svojih dolžnosti; odstranjevat mora vse tisto, kar v podjetju ni dobrega in potrebnega.

To je bilo potrebno povedati zato, da se izberejo res kandidati, ki bodo v prihodnji mandatni dobi kos nalogam, ki stojijo pred njimi in pred celotnim podjetjem. Vsi jim moramo pred njihovo zahtevno nalogo stati ob strani.

Ugotavljamo tudi, da smo imeli težave s sklepčnostjo, predvsem pri sejah svetov proizvajalcev delovnih enot. Zaradi tega je potrebno soglasje vsakega kandidata k sprejemu kandidature. Pri tem se mora vsak kandidat zavedati svoje obveze, ki jo je sprejel s tem ko sprejme kandidacijo in s tem ko je izvoljen; njegova dolžnost je prihajati na seje in aktivno sodelovati na njih.

Po uveljavljenem rotacijskem načelu volimo vsako leto polovico članov delavskega sveta in svetov proizvajalcev delovnih enot. V upravni odbor izvolimo na novo vse člane, ravno tako izvolimo na novo vse člane stalnih komisij delavskega sveta in svetov proizvajalcev delovnih enot.

Organizacija organov delavskega samoupravljanja našega podjetja je določena s statutom, ki se ni letos nič spremenila;

tako imamo še v naprej delavski svet kot najvišji organ upravljanja celotnega podjetja, — upravni odbor, ki daje neposredno navodila, smernice in sprejema sklepe za gospodarjenje z družbenimi sredstvi, ki jih je družbena skupnost zaupala delovni skupnosti in je izvršilni organ delavskega sveta in svetov proizvajalcev delovnih enot, — ter svete proizvajalcev delovnih enot: glinice, aluminija, energetike, vzdrževanja, prometa in osrednjih služb. To so delovne enote, ki so tehnološko in ekonomsko zaokrožene proizvodne oziroma storitvene organizacijske enote, v katerih imajo samoupravne pristojnosti materialno osnovo.

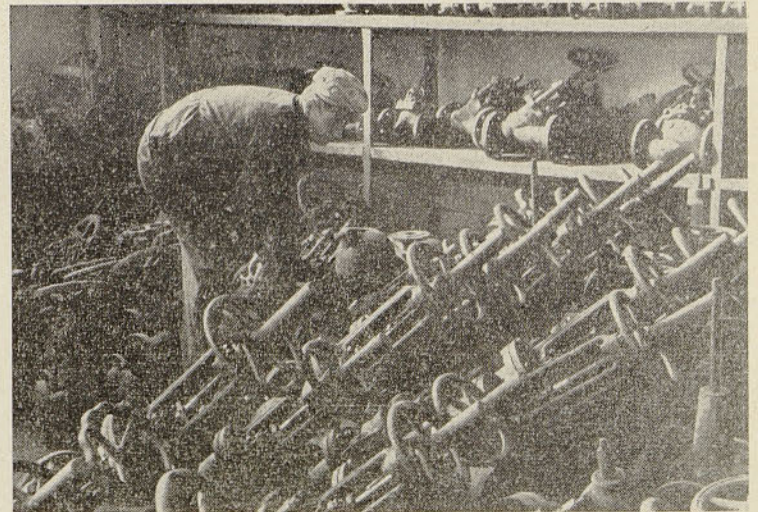
V veliki meri bo odvisen nadaljnji razvoj samoupravljanja od tega, kakšni delavci bodo izvoljeni v samoupravne organe.

K.-n.

Razvoj JE

V času I. ženevske konference za mirnodobsko izkoriščanje jedrske energije (leta 1955) je celotna moč jedrskih elektrarn v svetu znašala le 5 MW, v času II. ženevske konference (leta 1958) 185 MW, v času III. ženevske konference (leta 1964) pa okrog 5000 MW. V letu 1965 je

instalirana moč JE v svetu znašala 5500 MW, medtem ko je že 15. februarja 1967. leta dosegla vrednost 10.000 MW. Zadnje prognoze kažejo, da bo skupna instalirana moč JE v svetu leta 1970 znašala 26.600 MW, leta 1975 92.200 MW, medtem ko predvidevajo za leto 1980 246.000 megavatov.



Iz oddelka za vzdrževanje ventilov

Finančno poslovanje sindikata v letu 1967

Naloga tovarniškega odbora sindikata je, da ob koncu kolektorskega leta naredi poročilo o porabi in stanju finančnih sredstev, ki so mu še na razpolago za prihodnje leto, in istočasno ugotovi upravičenost porabe sredstev med letom. O zaključnem računu za 1967. leto je dne 8. februarja 1968 razpravljala tovarniški odbor sindikata na predlog sekretariata tovarniškega odbora in potrdil zaključni račun in predračun za 1968. leto. O tem bo še razpravljala plenar na prvi seji, ki bo sklicana v kratkem. Pripomnimo naj, da je nadzorni odbor med letom večkrat kontroliral finančno poslovanje, ob koncu leta pa dal soglasje k zaključnemu računu in predračunu za 1968. leto.

Glede na to, da se velikokrat postavljajo vprašanja o porabi sredstev v določene namene, je prav, da se finančno poročilo objavi v našem glasilu, po katerem naj bi se vsi člani kolektiva seznanili z dohodki in izdatki v preteklem letu in s predračunom za 1968. leto.

Oglejmo si torej, kako so bili planirani dohodki in izdatki in kako so doseženi v preteklem letu.

Iz finančnega poročila je razvidno, da so se sredstva trošila

	po proračunu	doseženo
9. Razni izdatki	500.000	1.290.349
10. Občni zbori, seje, posvetovanja	600.000	555.047
11. Službena potovanja	250.000	60.720
12. Kulturno-prosvetno delo	1.500.000	409.910
13. Nabava knjig in brošur	200.000	92.000
14. Telesnovzgojno delo	1.000.000	912.265
15. Pomoč članstvu, darila upokojencem	1.400.000	1.281.571
16. Delavski klub	500.000	619.612
17. Stroški delegacij	400.000	170.946
18. Proslave in politične manifestacije	1.000.000	668.164
19. Rekreatija	2.000.000	1.977.180
20. Zdravstvena rekreacija	—	1.080.210
21. Godbena sekcija	9.000.000	6.952.647
Skupaj izdatki	22.660.000	19.119.150
Dohodki	39.761.270	
Izdatki	19.119.150	
Saldo 31. decembra 1967	20.642.120	

po predvidenem proračunu in da ni bistvenih preokoličitev. Dohodki so sicer precej višji (približno 17.000.000 starih dinarjev), vendar je treba upoštevati, da v času sprejemanja proračuna ni bilo govora o zdravstveni rekreaciji in so bila ta sredstva nakazana sindikatu šele meseca julija. Glede na čas nakazila in sprejetja pravilnika o porabi teh sredstev smo doslej porabili le 1.080.210 starih dinarjev, pri čemer je treba nujno upoštevati, da do 31. decembra 1967 niso bili poslani vsi računi za storitve v zdraviliščih. Tako lahko raču-

namo, da je teh sredstev ostalo za 1968. leto še približno 13 milijonov 500 tisoč starih dinarjev.

Članarina je dosegla 116,23 % in je dohodek večji od predvidenega za 649.265 starih dinarjev.

Pri izdatkih je edina postavka »razni izdatki«, ki je precej preseglala proračun. Do tega je prišlo, ker si je tovarniški odbor sindikata sposodil iz sklada tovariške pomoči 1.000.000 starih dinarjev in jih po nakazilu dota-

čilo starih dinarjev ostala neizrabljena.

Najvišjo postavko porabe sredstev zasledimo pri godbeni sekciji, in sicer v višini 6.952.647 starih dinarjev. Približno polovico tega zneska smo porabili za nabavo novih in za popravilo obstoječih glasbil ter za nabavo oblek, drugo pa za osebne dohodke kapelnika, za plačilo vaj godbenikom, za nastope in za prispevke iz osebnih dohodkov.

Stanje sredstev na dan 31. decembra 1967 je 20.642.120 starih dinarjev. Pri tem je treba pripomniti, da tovarniški odbor razpolaga le s 6.722.330 starih dinarjev, ker je preostali znesek (13.919.790 dinarjev) namensko dodeljen od delavskega sveta za zdravstveno rekreacijo in ga bomo v 1968. letu uporabili izključno v te namene.

Sredstva sklada tovariške sopolomoči smo izplačevali le v primeru, ko je član kolektiva predložil osmrtnico in po potrebi vso drugo dokumentacijo, ki je opravičevala zahtevo.

Zgornji prikaz gospodarjenja s sredstvi nam dokazuje, da je

DOHODKI

1. Saldo 1. januarja 1967	3.297.370
2. Obresti od vložnih sredstev	135.378
3. Vplačila članstva med letom	4.831.595
Skupaj dohodki	8.264.343

IZDATKI

1. Izplačila članstvu	5.220.000
Dohodki	8.264.343
Izdatki	5.220.000
Saldo 1. januarja 1968	3.044.344

cije tudi vrnil. Upoštevajoč to, gre pri tej postavki le za zvišanje prometa za omenjeni znesek in ne za dejanske dohodke oziroma izdatke.

sindikata v preteklem letu upošteval načelo skrbnega gospodarjenja in da so sredstva trošena le tam, kjer je to bilo nujno. Predračun za leto 1968 je se-

DOHODKI

1. Saldo 1. januarja 1968	20.642.120
2. Članarina	4.276.870
3. Dotacija podjetja	12.000.000
4. Izredni dohodki	200.000
Skupaj dohodki	37.118.990

IZDATKI

1. Osebni dohodki	1.550.000
2. Prispevki iz osebnih dohodkov	1.180.000
3. Pisarniške potrebščine	300.000
4. PTT stroški	30.000
5. Naročnina časopisov in revij	700.000
6. Stroški denarnega prometa	100.000
7. Nabava inventarja	600.000
8. Vzdrževanje inventarja	100.000
9. Razni — izredni izdatki	200.000
10. Občni zbori, seje, posvetovanja	650.000
11. Službena potovanja	250.000
12. Kulturno-prosvetno delo	1.000.000
13. Nabava knjig in brošur	100.000
14. Telesnovzgojno delo	1.000.000
15. Pomoč članstvu, darila upokojenim članom kolektiva ipd.	2.000.000
16. Delavski klub	600.000
17. Stroški delegacij — reprezentančni stroški	400.000
18. Politične manifestacije in proslave	1.000.000
19. Rekreatija	3.000.000
20. Zdravstvena rekreacija	13.919.790
21. Godbena sekcija	8.439.200
Skupaj izdatki	37.118.990

Edine postavke, pri katerih niso bila porabljena sredstva, so »nabava in vzdrževanje inventarja«. Ni bilo potrebe za nakup novega oziroma za popravilo že obstoječega inventarja in so sredstva v skupnem znesku 700

stavljena na osnovi realnih potreb. Vsaka sprememba pri dohodkih lahko pozitivno ali negativno vpliva na obširen program dela naše sindikalne organizacije v letošnjem letu.

mi

Varujte se starih konzerv

Skoraj v vsakem gospodinjstvu najdemo dandanes manjšo ali večjo zalogo konzerv. Mogoče so nekatere stare že nekaj let. »Solidnosti« naših proizvajalcev konzerv se lahko zahvalimo, da imajo le redki tovrstni proizvajalci zares na vidnem mestu oznako, kdaj so bili narejeni in kako dolgo jih smemo uporabljati. Prav posebno pa je pri konzervah lahko nevarno prepričanje, da se izdelki te vrste nikoli ne morejo pokvariti.

Konserve ne smejo biti nikoli stare več kot dve leti! Konserve, ki vsebujejo sadje ali sočivje, pa se pokvarijo še prej. Podobno je tudi z vsebino ribjih konzerv (razen sardin v olju). Na

ribjih in še nekaterih drugih konzervah bi moralo pisati »Uporabiti takoj!« Dve leti so lahko stare mesne konserve (razen golaža in klobas). Vendar se tudi na to ni povsem varno zanašati.

Najbolje je imeti vedno svežo zalogo konzerv. Prav zato je tembolj pomembno, da je na konzervah označena doba uporabnosti.

Se eno napačno mnenje je zelo razširjeno med ljudmi, namreč, da je mogoče pokvarjene konserve spoznati na prvi pogled, ker imajo izbočen pokrov. Dokazano pa je, da je lahko pokrov povsem normalen, pa je conserva kljub temu pokvarjena, ali pa nasprotno. Zgodi se tudi, da izgleda vsebina pokvarjene konserve povsem normalno. Navadno pa imajo pokvarjene konserve kislast vonj, spoznamo pa jih tudi po vrhnji plasti, ki ji je videti, da je pokvarjena. Menda ni treba posebej poudarjati, da smrdljivih konzerv ne smemo jesti. Vsebine pokvarjenih konzerv ne smemo niti poskusiti, ker je že to lahko zelo nevarno. Nevarna je tudi navada nekaterih, ki postrgajo in odvržejo vrhno plast konserve, ostalo količino pa kuhajo. Tako »varčevanje« je napačno in je povzročilo že mnogo zastrupitev.

V starih konzervah, mesu, ribah in sočivju se razvijajo tako imenovane botulinus bakterije. To je najnevarnejši strup! Ta strup napada živčevje, zastrupljenec dobi vrtoglavico, otrpne mu mišičje, prizadeti pa so tudi govorni organi. Ljudje, ki srečno preživijo zastrupitev s hrano, še dolgo čutijo posledice.

V starih konzervah pa tudi v doma vložnem sadju in sočivju se skriva huda nevarnost!

Sumljivih konzerv ne poskušajte »rešiti«, temveč jih takoj zavržite! Le tako boste ohranili zdravje in življenje svoji družini!

D.

Naši radioamaterji

Na pobudo radiokluba Ptuj je bila letos ustanovljena sprejemno-oddajna sekcija Kidričevco. Njeni prostori so trenutno v izobraževalnem centru, soba št. 15.

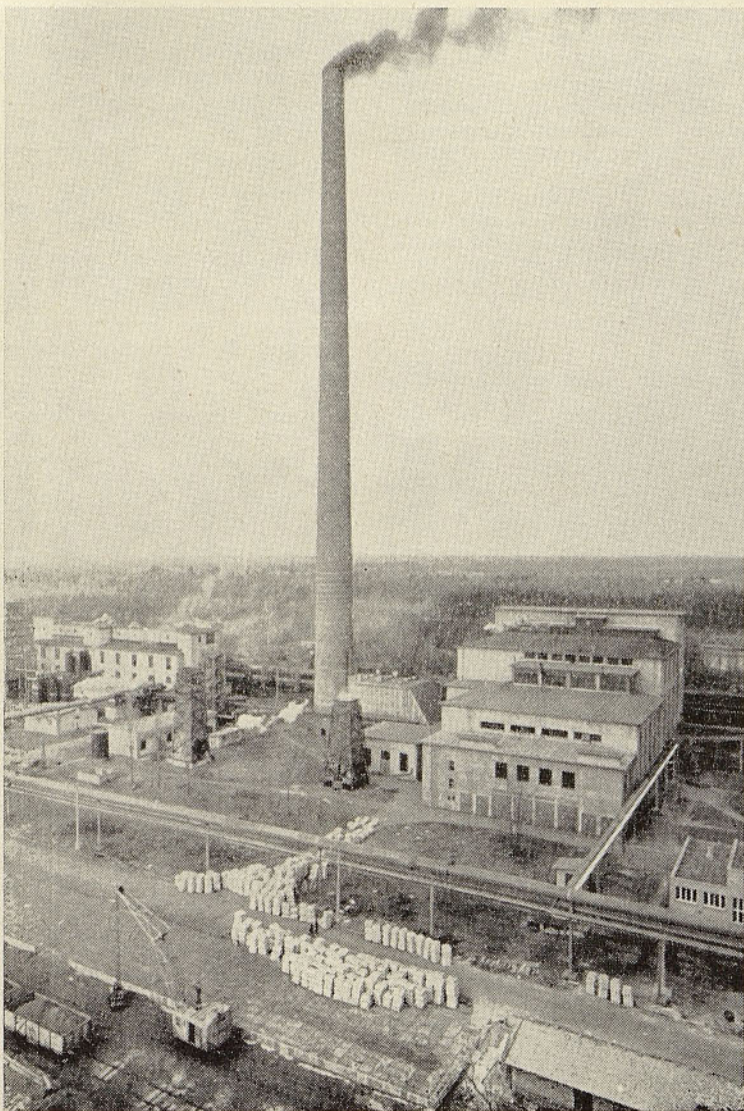
V tej sekciji, ki šteje šele tri člane, imajo na razpolago kratkovalovni oddajnik in sprejemnik. Namen te sprejemno-oddajne sekcije je, da popularizira radioamaterstvo v naši tovarni.

Ker je sekcija komaj ustanovljena, še ne razpolaga z nobenim inventarjem. Aparature so last radiokluba Ptuj. Na radijskem dovoljenju je tudi znak radijske postaje YU 3 DEU.

Vzpostavili so že prve zveze z našimi radioamaterji v Jugoslaviji. Radioamaterji sveta bodo prav gotovo radi vzpostavili radijsko zvezo z našo postajo, saj je zanje nekaj novega, če slišijo po etru, da je kraj postaje Kidričevco. To je novi QTH, ki do sedaj ni bil emitiran po brezžični zvezi. Prva zveza je bila vzpostavljena z radioamaterji iz Šida v Srbiji, obojestranski RPRT pa je bil 599, kar je ocenjeno za odlično. Prvo zvezo je vzpostavil Franc Cetl, dolgoletni član radiokluba Ptuj. Cetl je tudi odgovoren za zakonitost dela na tej postaji. Oddajnik ima moč 50 vatov in je amaterske izdelave. Dela na treh področjih — 3,5, 7 in 14 Mc/s. Ima tudi modulator, tako da je možno delo tudi v foniji.

Sprejemnik je tovarniški, in sicer ameriške proizvodnje BC 348-R. Ima poleg amaterskih frekvenc tudi koncertna srednjevalovna področja. Antena je 41 metrov dolga vildonka, postavljena v smeri vzhod—zahod. To so glavni podatki o postaji sprejemno-predajne sekcije.

Kot je bilo že v uvodu omenjeno, je namen popularizirati to dejavnost v naši tovarni, zato obveščamo vse, ki jih ta panoga zanima, naj se prijavijo k sodelovanju. Kolikor bo dovolj zainteresentov in finančnih sredstev, bomo organizirali tečaj iz osnov radiotehnike, prav tako pa tudi tečaj iz telegrafije.



Energetika

V SAMOUPRAVNE ORGANE LE DELAVOLJNE LJUDI

Na 8. redni seji delavskega sveta, ki je bila 19. marca 1968, je bil na dnevnem redu tudi razpis volitev v organe delavskega samoupravljanja, za katere je bil določen četrtek, 18. aprila, to je dan, ko bodo lahko volili vsi zaposleni v naši tovarni.

Vsem je namreč znano, da je potekel v teh dneh mandat polovici članov delavskega sveta in svetov proizvajalcev delovnih enot, in da je potrebno na njihovo mesto izvoliti enako število članov. Mnenje nekaterih bo prav gotovo takole: volitve, to pa res ni nič posebnega niti novega, saj volimo vsako leto in smo vsemu temu že vsi privajeni!

Da, res je tako! Vendar pa kljub temu tudi ni to kar tako vsakdanje, da bi lahko povsem mirno šli preko teh volitev. Za vse nas je namreč še zelo važno in pomembno, kdo nas bo v naslednji mandatni dobi, poleg preostale polovice, še zastopal v najvišjih samoupravnih organih, ki bi morali v kolektivu odigrati mnogo pomembnejšo vlogo kot so jo do sedaj, čeprav ne smemo trditi, da niso bili doseženi tudi določeni uspehi na tem področju.

Ze v lanskem letu smo podarjali, da je zelo pomembno to, da se v naš družbeno politični sistem uvaja dosledno načelo rotacije kadrov na voljenih položajih, kar pa seveda še zdaleč ne pomeni, da smo s tem načinom komu dali nezaupnico za njegovo dosedanje dosledno delo v organih samoupravljanja.

Mislím, da mi ni treba ponovno poudarjati, da je namen rotacije v glavnem v tem, da bi šlo skozi naš sistem samoupravljanja čimveč naših proizvajalcev, zato pa tudi upravičeno pričakujemo od vseh tistih, ki so bili do sedaj zelo aktivni v samoupravnih organih, njihovo moralno pomoč vsem tistim, ki jih bodo zamenjali na njihovih dosedanjih mestih v organih samoupravljanja.

Zato tudi ne mislim govoriti o tistih, ki so dali vse od sebe, da bi čimbolj prišlo do veljave pravo delavsko samoupravljanje, ampak mnogo več o tistih, ki so bili v teh organih le zgolj formalne številke. Čeprav se seveda držim konkretnih primerov v delovni enoti glinice, pa s tem niti najmanj ne mislim trditi, da je v drugih delovnih enotah kaj bolje, morda je — morda pa je celo slabše.

V lanskem letu smo na sindikalnih sestankih izbirali take tovariše, za katere smo sodili, da

bodo z voljo sodelovali na sejah delavskega sveta in svetov proizvajalcev delovnih enot in tako s svojim delom pripomogli k boljšemu uspehu delovne enote, v njenem prizadevanju za čimboljše uspehe v proizvodnji, vendar žal temu ni bilo tako. Ponovilo se je tisto, o čemer že vsa leta razpravljamo in iščemo vzroke zaradi nezainteresiranosti posameznikov. Do sedaj smo se vedno nekako balí, da bi povedali napake tega ali onega tovariša, če ga je kdo že predlagal, ker smo se pač kaj radi izogibali zamere, po drugi strani pa tudi sam tovariš, ki je bil predlagan, ni bil toliko hraber in odkrit, da bi sam povedal, da iz tega ali onega vzroka ne želi biti izvoljen v organ samoupravljanja in da ne bo sodeloval na sejah teh organov, če bo izvoljen, saj bi s tem prav gotovo mnogo olajšal delo bodočim organom samoupravljanja, katerih številka je postal le na papirju.

Povsem zanimivo je tudi to, da je na primer v DE glinice kjer volimo v svet proizvajalcev polovico novih članov, (v celoti jih je 36) na sejah sveta prisotna vedno le polovica, pa naj pride v svet kdorkoli. Stalno iskane tovariše po telefonu, obveščanje s podpisom in podobno ni prav nič prispevalo k temu, da bi se razmere na tem področju bistveno spremenile. Prepričan sem, da prav tako kot v glinici tudi v drugih delovnih enotah iščejo člane po delovnih mestih, da imajo lahko seje svetov, kar seveda dovolj jasno dokazuje, s kakšno zavestjo so prišli v organe samoupravljanja nekateri člani delovnega kolektiva.

Zanimivo je seveda to, da so to skoraj vedno eni in isti tovariši, ki jim niti malo ni mar, kaj se bo razpravljalo na svetu in kaj bi lahko oni, kot člani tega sveta, prispevali k reševanju raznih aktualnih proizvodnih problemov. To, da je na sejah sveta bilo vedno prisotnih največ 18 do 19 članov, pa mora dati vsakemu misliti, kje so vzroki temu stanju, in da morajo v bodoče priti v svete proizvajalcev in v delavski svet le delavoljni tovariši in tovarišice, saj si drugače ni moč zamišljati uspešnega dela samoupravnih organov v naši delovni skupnosti. Vprašanje za sebe je bilo tudi to, da so mnogi člani samoupravnih organov, ki so prihajali na seje, ostali vse preveč izolirani od svojih volilcev — delovnih tovarišev, saj so mnogi premalo bili v stiku z njimi.

To pomeni, da so svoje volilce vse premalo obveščali o tem, kaj so razpravljali in sklepali na sejah teh organov, še slabše pa je bilo to, da se pred sejami niso nikoli v zadostni meri posvetovali s svojimi volilci, da bi tako lahko zastopali na sejah njihovo mnenje in ne samo svoje osebnost, ki je prav mnogokrat prihajalo do izraza. Seveda morajo bralci razumeti to, da s tem ne mislim, da so bili vsi taki, vendar želim tukaj prikazati le tisto, kar ni veljalo in kar bi bilo treba spremeniti. Prav zato pa tudi trdim, da ni vseeno, kdo pride v samoupravne organe, kajti ta forum ne potrebuje le nemih prisotnih števil, ampak razgledane člane, ki bodo vsekakor kos svojim zahtevnim nalogam.

Tu torej ne gre za vprašanje, ali je član oziroma kandidat mlad ali star, dali je to možki ali ženska, ampak predvsem zato, kako se bomo z njim pogovorili, kaj bo storil, da bi lahko skupno rešili mnoge pereče in aktualne vsakodnevne probleme v proizvodnji in samoupravljanju.

Mnogi dokazi o sodelovanju članov samoupravnih organov so tu, zato mislim, da smo se iz lanskoletne rotacije lahko marsikaj naučili in da bomo prav zaradi tega pri sedanjih volitvah izbrali resnično take kandidate, od katerih lahko upravičeno tudi nekaj pričakujemo.

Vsekakor smo danes v našem sistemu samoupravljanja prišli že tako daleč, da nam ne more in ne sme biti več vseeno, koga bomo izvolili v delavski svet in v svete proizvajalcev DE, ki dobivajo vedno večje kompetence in s tem seveda tudi mnogo večjo odgovornost, to pa seveda povsem razumljivo zahteva razgledane in v samoupravnih organih delavoljne ljudi. Prav posebno nas k temu še sili naša gospodarska reforma, ki je prinesla v naš sistem gospodarjenja marsikaj novega tudi na tem področju, saj razpolaga delovni kolektiv samostojno z vedno večjimi finančnimi sredstvi, kar pa od nas na drugi strani zahteva vedno večjo odgovornost do naše skupnosti. Prav zato pa je za vse nas še kako važno, da volitve v samoupravne organe vzamemo za resne in da s temi volitvami tudi dokažemo, da smo zainteresirani za vse probleme, ki se porajajo okrog nas v kolektivu in da mora biti celoten preobrat prav v tem, kar sem ponavljal skozi ves sestavek, da je treba v organe samoupravljanja pritegniti zares delavoljne tovariše in tovarišice.

Pr eden bi sklenil teh nekaj vrstic, bi želel poudariti oziroma opozoriti še na eno novost, ki je v zadnjem času predmet širše razprave. To je predlog konference samoupravljalcev mariborske občine, ki je predlagala, da bi naj mandatno dobo delavskih svetov podaljšali od sedanjih dveh na štiri — leta. Povod za to je bil razlog, ker je bilo največkrat slišati od vseh svetov tožbe, da so seje delavskih svetov slabo obiskane, kar sem že prej tudi omenjal v svojem sestavku.

Na tej konferenci so bili mnenja, da bi štiriletna doba sovpadala z reelekcijo direktorjev, tako, da bi vsaj polovica članov nenehno sodelovala v direktorjem, saj je znano, da po sedanjem sistemu izmenjamo v direktorjevi mandatni dobi kar štiri predsednike delavskih svetov. Prav gotovo bo nekaj pri tem držalo, kajti hitra menjava članstva samoupravnih organov zaradi načela rotacije ni dobra, ker zaradi le-te vključujemo v samoupravne organe tudi nedelavne ljudi in zato potem taka polemika vsako leto okrog aktivnosti članov delavskih svetov in svetov proizvajalcev delovnih enot.

V Mariboru so bili tudi mnenja, da tudi čas volitev ni najprimernejši, saj novoizvoljeni

(Nadaljevanje na 8. strani)



Popravilo svetilke

Popoldanski počitek

Ritem je eden glavnih zakonov, ki vladajo našemu življenju. Ritmu so podložne zvezde v kozmosu, plima in oseka morja, letni časi in vse, kar cvete in vene v naravi; ritmu je podložno tudi bitje našega srca.

Ritmu ne more ničesar pobegniti. Ogniti se mu ne morejo niti naše telesne in duševne sposobnosti. Zakon ritma lahko opazujemo vse življenje, leto dni, nekoliko tednov ali pa samo en dan. Krivulja naših sposobnosti, samo z majhnimi naspotji, kaže stalno, značilno sliko. Ta slika je podobna obrisu dvogrbe kamele: najvišje je označeno tretje in peto desetletje našega življenja; v letu — poletje in jesen; v tednu — torek in četrtek; v dnevu — pozno dopoldne in zgodaj popoldne. Vmes so doline razmišljanja, dozorevanja in oddiha: četrto desetletje življenja, leto in — popoldanski počitek.

Prevelika odgovornost, akordno delo, nadure, premalo gibanja, nepravilna prehrana in preveč dražljivih snovi (alkohol, nikotin, kofein itn.) — to so povzročitelji tako imenovane bolezní civilizacije.

Če se hočemo vrniti v normalni ritem življenja, je popoldanski počitek najustreznejši počitek. To pa seveda ne pomeni, da moramo čas med kosilom in večerjo prespati. Četrť ali pol ure je povsem dovolj. Ni potrebno niti spati, dovolj je, če počivamo in mislimo na kaj drugega kot na delo. Srbi bi temu duhovito rekli: »Pustimo mozak na pašu.«

Zrtvovati popoldanski počitek na ljubo daljšemu vikendu je prav tako nesmiselno kot traj-

no prenaprežanje. Znanstvena preučevanja so dokazala, da se produktivnost dela s stalnim naprežanjem le neznatno poveča, se pa zato gotovo poveča število napak pri delu. Kdor je kdaj obiskal Francijo, je lahko ugotovil, da je Francozom popoldanski počitek prava svetinja!

D.

Statistiki so izračunali, da se na milijon prebivalcev usposobi v Avstriji 175 inženirjev tehnike, v Franciji 280, v ZDA 400, v Sovjetski zvezi pa celo 600. Koliko pri nas, ni znano.



Stanko Bezjak, skladiščnik v elektrolizi B

Kaj je ergonometrija?

Industrija je spoznala važnost vsklajevanja delovne zadolžitve s človekom. Tehnika tega vsklajevanja je znana pod imenom »ergonometrija« in je polagoma in skromno napredovala. Beseda »ergonometrija« je grškega izvora in dobesedno pomeni — delovni običaj, navade, zakon.

Najvažnejša karakteristika študija se sestoji v spoznanju, da na vprašanje, kaj se lahko od človeka in kaj se ne more pričakovati, lahko najboljše odgovore oni, ki poznajo osnovni mehanizem človeškega telesa in možganov, torej ljudje, ki se teoretično in praktično zanimajo za človeško biologijo.

Že za časa vojne se je pokazalo, da se mora delo ergonometrije odvijati v treh etapah: opazovanje na terenu, laboratorijski eksperimenti in uporaba rezultatov na terenu. Po vojni so se razne znanstvene discipline posvetile temu problemu. Izvajajo obsežna anatomsko proučevanja in antropometrijska merjenja in ugotavljajo maksimalno moč, ki jo lahko razvijajo človeški udi v raznih položajih.

Pridobljeno znanje je omogočilo ugotovitev optimalne višine sedišča in delovnih miz. Nizki stoli in nizke delovne mize ne utrujajo tako delavce, kakor visoki stoli in mize. Delavci se počutijo ugodneje, čeprav se jim nekateri posmehujejo, češ da so ponovno prišli v otroški vrtec.

Tudi fiziologija je napredovala na tem področju. Tako je npr. z merjenjem fiziološkega delovnega napora in posledic vročine izračunano maksimalno razdobje dela pod zelo težkimi pogoji. Našli so že določena zaščitna sredstva proti takim neprijetnim vplivom.

Takšna anatomsko in fiziološka proučevanja bodo vedno bolj važna. Hitri porast mehanizacije in avtomatizacije je povzročil take probleme, ki jih lahko rešuje samo eksperimentalni psiholog. Ko psiholog proučuje človeško kapaciteto pri izvajanju težkega fizičnega dela, pri tem opazuje človeka kot vrsto toplotnega stroja.

Moderni stroji so v glavnem odstranili potrebo težkega dela. Psihologi so poudarili dejstvo, da človek deluje tudi kakor komunikacijski kanal, ki s svojimi čutili zbira razne podatke, jih nato grupira in ureja tako, da dobijo določeno važnost v procesu, katerega imenujemo »razumno pojmovanje« ali »fundamentalno apersepcijo«.

Te podatke, ki jih je dobil in uredil, pretvarja v akcijo s pomočjo koordiniranja gibov. Razni mehanizmi, ki pri tem sodelujejo, imajo omejeno kapaciteto, torej morejo sprejeti in obdelati samo določeno število podatkov v stalnem časovnem razdobju in so v tem podobni mehanizmu mišic, pri katerih se lahko izmeri trenutni maksimalni učinek, kakor tudi raven stalne obtežitve.

Kapaciteta teh mehanizmov odreja hitrost človeškega dela. Če je hitrost prevelika, bo človek delal napake, ker bo eden od teh mehanizmov preobremenjen. Razni členi verige, ki povezujejo čutila z rokami in drugimi udi, postavljajo različne meje pri raznih tipih dela. Določevanje vzajemnih faktorjev v posameznih primerih je zelo težavno, vendar je to potrebno, če želimo uvesti praktične ukrepe, ki naj bi izboljšali učinkovitost.

Mnogokrat nepravilno predpostavljamo, da so meje v glavnem postavljene v človeških čutilih ali v »izvršilnih udih«, torej na obeh koncih verige, ker so najvažnejše omejitve spretnosti, hitrosti in točnosti človeškega dela postavljene v mehanizmu »velikih možganov«, ki omogočajo proces pojmovanja in

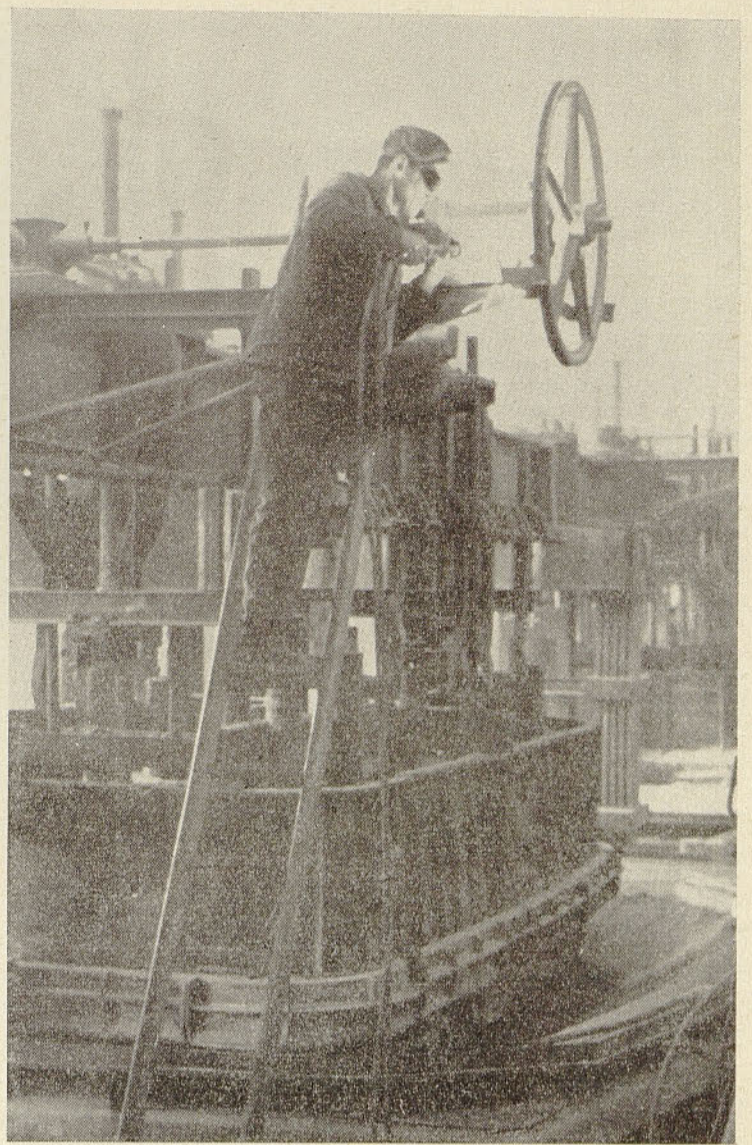
ki apersepcijo (dojemanje) spreminjajo v koordinirano akcijo.

Ko posluževalcu nekega stroja dajemo informacije, ni potrebno paziti samo na to, da je informacija določna in jasno razumljiva, temveč tudi, da od njega ne zahtevamo preveč drobnega dela. Te informacije posluževallec običajno dobiva od raznih pokazal instrumentov na razdelilnih ploščah. Ta pokazala je potrebno tako konstruirati, da so čim bolj jasna in vpadljiva. Takšne podatke sporočamo vedno s pomočjo vida. Jasno je, da mora delavec gledati v pravilni smeri in v času, ko se pokažejo pomembne informacije na kazalu. Dobro je, če te vidne znake kombiniramo z zvokom, ki naj opozori posluževalca, kadar gleda v drugo smer. Drugi faktor pa je dejstvo, da se skozi določeno razdobje akumulirani podatki lahko izgube, t.j. posluževalcu jih lahko pozabi, ko izvršuje neko drugo delo. Zaradi tega je potrebno, da mu vse podatke posredujejo sočasno.

Razne probleme v zvezi s pravilno konstrukcijo vizuelnih naprav moremo primerjati z reševanjem vprašanja, kako bi najboljše sporočili svoje namene pri vožnji z avtomobilom avtomobilu, ki nas sledi. Sistem, ki uporablja samo dve žarnici, to je zadnje luči rdeče barve, ima svoje slabe strani. Če luči gore medlo, pomeni, da so prižgane pozicijske luči. Če pa močno zasvetijo, pomeni, da smo pritisnili na zavoro. Če voznik, ki nas sledi, ne opazi jasne razlike, je v dvomu. To težavo prebrodimo, če oddvojimo pozicijske luči od zavornih. Oddajanje teh signalov odklanja vsak dvom. Navedli smo primer avtomobilskih indikatorjev, ki so več ali manj vsem poznani. Analogne primere lahko najdemo v vsaki industriji.

Če takim pojavom posvetimo posebno pozornost, vpliva to zvraven možnosti povečanja storilnosti tudi na povečano pogonsko varnost. Čeprav je človekova kapaciteta omejena, ljudje normalno ne delajo z vso močjo, temveč se čuvajo, predvideva-juč, da bi utegnili nastopiti situacija, ki bi jim postavila izredno visoke zahteve.

Uporaba načela ergonomanije olajša delo, ga naredi varnega in mnogokrat odstrani potrebo po prekinitvi dela, tudi takrat, ko nastopijo nepredvideni dogodki. (Po »Personnel Management«, London.)



Varjenje vodila za verigo v elektrolizi

ALI SE PREVEČ ZNOJITE

Nevrotični ljudje in mlada dekleta se pogostokrat preveč znojijo. Najbolj se to vidi na dlaneh njihovih rok. Take osebe se pričnejo znojiti že pri najmanjšem razburjenju, to pa je lahko večasih sila neprijetno.

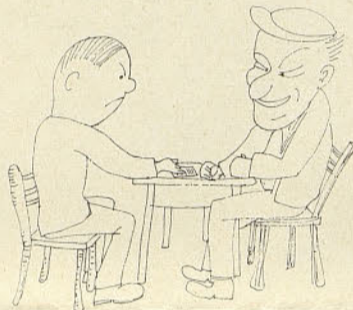
V zadnji številki »Concours medical«, je eden najboljših francoskih dermatologov dr. J. Meyer opozoril na precej enostavno metodo, s katero se da preprečiti nenormalno znojenje.

Potrebno je samo zmanjšati količino vode v organizmu, pravi doktor J. Meyer. Ljudje, ki se za vsako malenkost znojijo, imajo v organizmu preveč vode.

Močno zmanjšamo količino vode v našem telesu — hkrati pa tudi telesno težo — z uživanjem neslanih jedi. Obstajajo seveda tudi zdravila, tako imenovani antidiuretiki, ki zmanjšujejo količino tekočine v organizmu.

Tako zdravljenje ni niti dolgo trajno niti ga ni treba izvajati neprekinjeno. Dovolj je le nekaj dni potrpljenja pa težave ponehajo.

D.

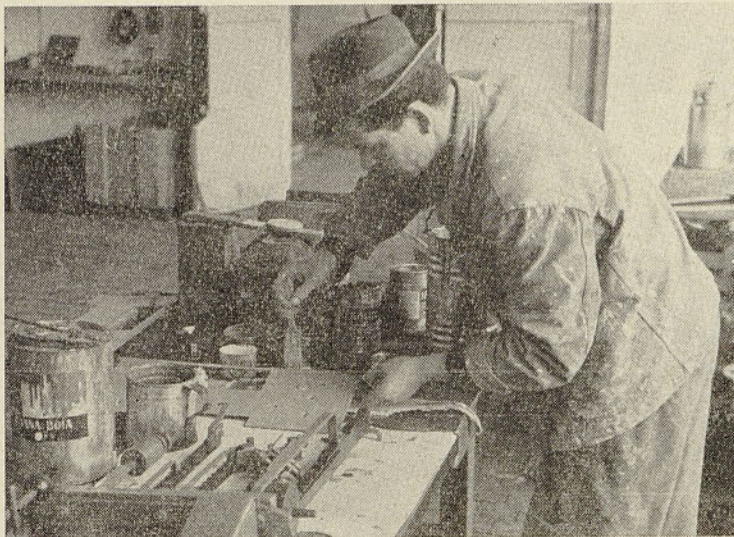


Vprašanje: kdo je v podjetju odgovoren za izvajanje varstva pri delu?

Odgovor: obratni zdravnik!

Najtanjša jeklena pločevina

Izdeluje jo do širine 105 cm jeklarska firma US-Steel Corp., debela pa je samo 0,025 mm. Kot poročajo, se tako tanke jeklene folije zelo dobro obnesejo za zaščito raznih snovi pred glodalci, svetlobo in umazanijo ter za povečanje mehanske trdnosti najrazličnejših konstrukcij, za elektromagnetne oklope v barvni televiziji in še za marsikaj. Na najtanjšo pločevino prav lepo primejo barve in laki vseh vrst, dobro pa jo lahko tudi lepimo.



Pleskar pri delu

Ali ste alkoholik

Predstavljamo vam psihološki test, iz katerega se da dokaj natančno ugotoviti, če je kdo alkoholik ali ne. Poskusite iskreno odgovoriti na spodnja vprašanja z »da« ali »ne«.

	DA	NE
1. Ali čutite zjutraj potrebo po kozarčku žgane pijače?
2. Ali pijete tudi sami, brez družbe?
3. Ali trpi zaradi pijače vaše delo?
4. Ali pijača vpliva na vaše družinsko življenje?
5. Ali ste razburjeni (nemirni), kadar pijete?
6. Ali ste razdražljivi, kadar pijete?
7. Ali je vaša žena nesrečna, ker pijete?
8. Ali je pijača spremenila vašo osebnost?
9. Ali vas pijača pomiri?
10. Ali po pitju slabo spite?
11. Ali ste zaradi pitja postali prenapeti?
12. Ali se težje obvladate, kadar pijete?
13. Ali pijete, da bi se rešili občutka manjvrednosti in neprijetnosti?
14. Ali ste zašli v slabo družbo?

Seštejte vse pritrdilne odgovore. Čim več je vprašanj, na katera ste odgovorili pritrdilno, tem večja je verjetnost, da ste alkoholik. Ako je test za vas negativen, ne zgubite poguma. Zavedajte se, da nikoli ni prepozno! Jasno naj vam bo, da alkoholizem nikoli ne pride sam od sebe, ampak je pogojen z določenimi problemi. Alkoholik je bolnik, alkoholizem pa bolezen. Toda preden pričnemo zdraviti to bolezen, moramo odpraviti vzroke. Če menite, da lahko vzroke vaše boleznii odpravite sami, storite to čimprej! Če pa to ne gre, se brez predsodkov obrnite po pomoč k socialni službi ali pa neposredno k obratnemu zdravniku. Prav gotovo boste deležni pomoči!

VZGOJA

Pred dnevi sem bil v živalskem vrtu. Rad zahajam med živali, še posebej pa so mi všeč opice. Morda zato, ker so tako podobne ljudem...

Tudi tokrat sem se najdlje pomudil pri teh zanimivih živalih. Sicer pa nisem bil sam, okrog kletke z opicami nas je bila cela gruča. Nekateri so jih samo opazovali, drugi so jih hranili z različnimi slaščicami, vsi pa smo se smejali njihovim vragolijam.

Najbolj glasna med vsemi obiskovalci je bila družinica: on, ona in ono. Takoj se je videlo, da sta on in ona človeka, ki v družbi nekaj pomenita. Tako lepo sta bila oblečena in tako samozavestno sta se obnašala, da je lahko vsak kar takoj videl, da nista »kar tako«. Sicer pa je bilo tudi ono nekaj posebnega. S svojim obnašanjem je bilo še najbolj podobno mladičem v kletki. Motalo se je med našimi nogami, metalo opicam kamenje, skratka vse je kazalo, da nam hoče rahlo žreti živce!

Gospod očka in gospa mamica sta se delala, kot da ne opazita početja svojega nadebudnega in naših srditih pogledov, ali pa sta imela morda že tako otopele živce, da ga res nista opazila.

Morda je prav ta odnos staršev spodbudil malega, da se je prenehal ukvarjati z opicami in si je pričel iskati objekt, ki bi bil vreden njegove pozornosti. Kaj kmalu ga je tudi našel. Ob kletki je namreč stal starček, ki se je po svoji ponošeni obleki nekoliko razlikoval od drugih obiskovalcev, sicer pa normalen človek na njem ne bi našel nič takega, kar bi zbuvalo pozornost.

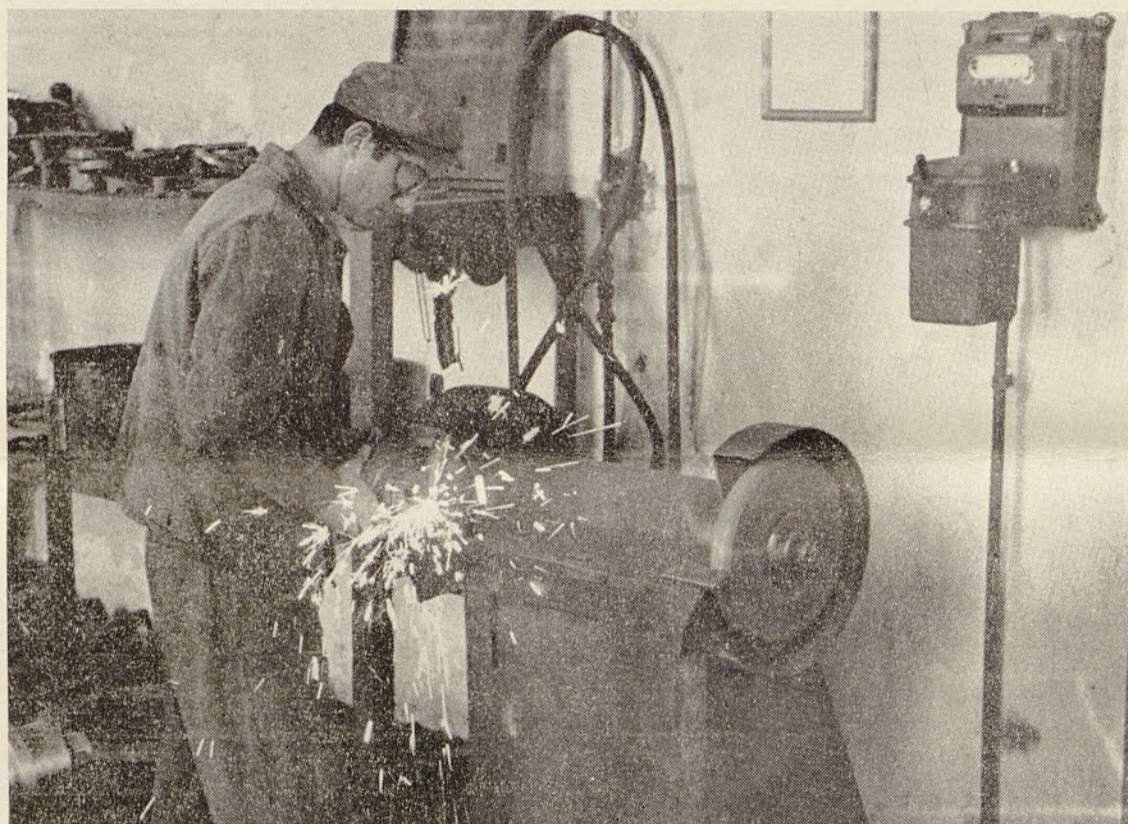
Pravzaprav ne vem, zakaj se je prav na tem nič hudega slutečem nesrečniku ustavilo oko malega huličarčka, ki je opazoval žrtev, ki si jo je bil izbral, kot kača miško, preden jo požre. Že se je pripravljaj za naskok na ubogeega možaka, ko ga je ustavila moja roka. Nekako instinktivno sem to napravil. Nisem mogel dovoliti, da bi nebodigatreba prestrašil starčka, ki je imel najbrž že brez tega dovolj težav na svetu.

Že sem hotel malega spustiti, kajti menil sem, da je nevarnost, ki je pretila starčku, mimo. Takrat pa je pribučal iz malih ust val, ne val, pravi hudournik besed: »Prekleti idiot stari! Kaj me ne boš takoj spustil!? Si videl, kaj si mi pokvaril? Kaj ne vidiš tistega starega osla, ki ima obraz kot povožen klobuk?! Jezus Marija, saj je prav tak kot ta opica v kletki!«

Kdo ve, kako dolgo bi me še zmerjal? Najbrž ne več dolgo, ker me je dlan že hudičevo srbela. Pa na žalost, nisem imel priložnosti, da bi ga klofnil. Pristopil je namreč njegov oče in mi iztrgal malega iz rok. Meni ni privoščil niti pogleda. Lahko sem le slišal kako je oštel svojega zlatega sinčka: »Prekleteo, Pepček, najraje bi ti jih par pripeljal okrog ušes! Tako sramoto mi napraviš! Oba z mamó sva v partiji, ti pa na javnem prostoru rečeš Jezus Marija!«
Dof



Alojz Brumec, zidar šamoter



Brušenje



Merjenje globine katodnega korita

Glavobol

Med ljudmi je mnogo premalo znano, da glavobol kot bolezen sploh ne obstaja! Glavobol ima številne in različne vzroke, je pa prav gotovo znak, da je z našim zdravjem nekaj narobe. Vsak prehlad se prične z glavobolom in zvišano temperaturo, enako pa se prične tudi vsaka nalezljiva bolezen.

Glava boli tako tistega, ki ima napako vida, prav tako kot živčnega bolnika. Visok krvni pritisk izziva enake težave kot huda arterioskleroza. Pogosto pa je glavobol edini boleči znak za gnojenje v čeljustnih votlinah, gnojenje zobnih korenin, srčnih napak in raznih krvnih bolezni. Povzročitelji glavobola so lahko nespečnost, vremenske spremembe, glad ali pa prenapolnjen želodec.

Zato se je treba vprašati: ali je smiselno zdraviti glavobol s tabletami tedne, mesece in leta, ne da bi enkrat samkrat poskušali raziskati, od česa nastajajo te bolečine v glavi?

Vzrokov je mnogo in ne smemo spregledati nobenega. Večina ljudi lahko brez zdravnika, če je le količkaj iskrena sama sebi, zlahka ugotovi, zakaj jih boli glava! Kdor se utaplja v alkoholu in kavi ter duši v cigaretah dimu, spreminja noč v dan, poleg tega pa le poredko zaide na sveži zrak — prav gotovo ne bo imel težav pri ugotavljanju svojega glavobola. Vzrok glavobola pa se da zlahka ugotoviti tudi v drugih primerih.

Seveda so nam vedno na voljo tablete za ublažitev bolečin v glavi, v prvi vrsti pa je treba storiti vse, da se glavobol sploh ne pojavi.

Najprej se vprašajmo, če je naš način življenja pravilen. Za organizem še daleč ni vseeno, če se nekdo zdravo hrani; ali se dovolj giblje; ali je zadovoljen s svojim delom; ali mora, kadar ga prične mučiti trajen glavobol, jemati najmočnejša sredstva zoper glavobol, ki počasi zastrupljajo telo.

Potreben je temeljit zdravniški pregled! V številnih primerih bo glavobol kot po čudežu izginil, ko bomo dobili dobra očala, si pozdravili nos in zobovje ali pa se kako drugače pričeli zdraviti.

D.



»... Vzrok, da hala elektrolize C nima obratnih nezgod, je v tem, da hala C sploh ne obstaja!«

Mamutski tanker

Tonaža tankerjev narašča. V ladjedelnici Chantiers de L'Atlantique v St. Nazairu v Franciji gradijo za družbo ESSO dva tankerja za 190.000 ton. Njuna velikost bo za naše sedanje pojme o ladjah prav fantastična: dolžina 317 m, širina 47 m, v morje bosta segala 17 m. Hitrost ladje bo 17 vozlov. Kaj pomeni tako velik tanker, nam pove podatek, da bo z eno vožnjo prepeljal 2,5 milijona ton nafte.

NASPROTI NOVIM USPEHOM

Vsi smo bili priče velikega neuspeha našega moštva v jesenskem delu tekmovanja II. zvezne lige — zahod. Dosti objektivnih, še več pa subjektivnih faktorjev je vplivalo na porazno bilanco našega moštva. Ne želim ponavljati vseh neuspehov, ki jih dobro poznamo. Rad bi nekaj povedal o položaju, ki je nastal po tolikih neuspehih.

Simpatizerji so izgubili zaupanje v moštvo in vse manj gledalcev je prihajalo na tekme. Pričakovati je bilo, da bo letni občni zbor rešil najbolj pereča vprašanja v klubu. Žal je imel občni zbor precejšnjo noto neresnosti in je zelo malo manjkalo, da klub, razen športnega, doživi tudi organizacijski polom. Z izjemo enega samega člana, nihče iz starega UO ni hotel sprejeti kandidature za novi odbor. Po domače povedano, skoraj vsi, ki so bili predlagani (tudi med prisotnimi) so se otepal te dolžnosti.

Končno se je novo izvoljeni UO po treh sestankih konstituiral in začel delati. Prvi posegi so bili usmerjeni k urejevanju discipline v klubu in odnosom igralcev do kluba. Novi odbor si je začrtal smernice za nadaljnje delo, ker ni dovolil, da bi vsa sredstva, vložena v klub in 15-letno delo, šla po vodi. Želja UO je, da klub nadaljuje s svojim delom in z rezultati na športnem polju in zunaj njega popravi slabi vtis, ki ga je pustil v jesenski sezoni.

Odbor je pred igralce postavil nove naloge in jih zaprosil, naj povedo svoja mnenja o načrtu bodočega dela. Razen Antona Satlerja in Ivana Krnića, so vsi igralci sprejeli nova načela o delu in obljubili vestno in pošteno delo. Anton Satler je povedal, da bi rad nadaljeval svojo športno aktivnost v drugem klubu in odbor mu je ustregel. Pred tem je moral Satler poravnati dolg do kluba.

Primer s Krničem pa je povsem drugačen in zaradi tega mi je UO Aluminija dal nalogo, da o vsem informiram našo delovno skupnost. Ivana Krnića je že stari odbor kaznoval z izključitvijo iz kluba, potem pa mu je bila kazen omiljena v zadnji opomin pred izključitvijo. Takrat je pred celotnim odborom svečano obljubil, da bo spremenil svoj odnos do kluba in trenerja, toda nadaljeval je po starem.

Takoj na začetku letošnjih priprav ni hotel začeti trenirati. Na sestanku igralcev je znova žalil trenerja moštva s takimi besedami, ki jih tudi papir ne prenese.

Upravni odbor je takoj ukrepal. Zaradi skrajnje neodgovornosti do kluba, neizpolnjevanja osnovnih določil pogodbe in negativnega vpliva na ostale igralce so Ivanu Krniću razveljavili pogodbo v njegovo škodo, s tem, da je klubu dolžan vrniti 180.000 starih dinarjev. Razen tega mu je odbor prepovedal tudi dostop v klubske prostore.

Poseg je oster in rigorozen, toda odbor je bil enoten z obljubo, da bo veljal enak kriterij za vsakega člana NK Aluminija.

Novi odbor NK Aluminija želi predvsem razumevanje celotnega kolektiva in apelira na vsakega posameznika, da naj zavzame pravilno stališče do kluba. Če se klubu ne more pomagati, ni potrebno metati polena pod noge ljudem, ki dober del svojega prostega časa posvečajo panogi, ki je ime naše tovarne iz Kidričevega ponesla po celi Ju-

goslaviji. In še nekaj, kar verjetno tišči mnoge med nami. Govori se o velikih prejemkih naših nogometašev in se omenjajo zelo visoke vsote. Dejansko so stvari čisto drugačne. Povprečni mesečni prejemki nogometašev so se gibali med 32.000—41.000 starih dinarjev na mesec. Če je hotel to zaslužiti, je moral igralec direktno iz službe na igrišče, večkrat tudi brez kosila. Treniral je 4—5-krat tedensko in vsako drugo soboto in nedeljo prebil zunaj doma, brez družine.

Zato, še enkrat! Pomagajte klubu če ste zmožni, če pa tega ne morete, ga pustite, naj v miru dela! Vaš prispevek klubu, ki ga dajete posredno, z dotacijo — pa bodo igralci in odbor poskusili vrniti z discipliniranim delom ter uspehi na zelenem polju.

V. Veličkovič



Tečajniki pri počitku

PREHITRO JE MINILO

Veselite v naše naselje prinese zima, ko prekrije zemljo s snežno odejo. Še posebej ugaja tistim, ki se že vnaprej veselijo sedaj že tradicionalnega smučarskega tečaja na Sv. Primožu pri Vuzenici. Udeleženci tečaja preživijo teden dni na smučeh. V tem času se nauče osnovno šolo smučanja, tisti, ki so tečaj že obiskovali, pa izpopolnjujejo svoje znanje z nadaljevalno šolo. V prostem času se tečajniki spoznavajo s teoretičnim znanjem smučanja, preostali čas pa uporabijo za razvedrilo.

CENTRALNA

Desetletni **Borut Lejko**, ki bi ga lahko imenovali za najbolj uspešnega tečajnika, je večkrat poskrbel pri smučanju za prijetno vzdušje, hkrati pa dajal voljo vsem, ki so se večkrat leno vzpenjali navkreber. Kako se mu ne bi smejali, ko pa je tako prisrčno potožil, da ga zebe. Vztrajal je kljub številnim padcem, tako da so mu prišle prav tudi tovarševse rokavice. Vprašal ga je, če imajo **CENTRALNO KURJAVO**. Prosil ga je, naj mu jo montira tudi v njegove rokavice.

Ob koncu tečaja je duhovito prikazal popravilo centralne kurjave. Smešno oblečen je kot orodje prinesel: polena, smetišnico, metlo, poveje in nekaj neznanih rekvizitov. Ko je odložil orodje in se pripravil za delo, se je spomnil, da je **DOMA** pozabil na WC. Tako si je priljubljeni **Borut** pridobil smučarsko ime **CENTRALNA**.

SVOJA MNENJA SO PRISPEVALI TEČAJNIKI

Vedno nasmejan, zaposlen v TGA kot strugar v strojni delav-

nici; pa kaj bi se šli skrivalnico, to je **Anton Kokol** s smučarskim psevdonomim **BULA BULA** iz Sahare. Na zastavljena vprašanja je odgovoril:

TVOJI VTISI?

Ni stvari, ki bi jo grajal. Težko se je izraziti, saj beseda odlično pomeni v šoli 5, zame pa pomeni, zamišljeno v oblakih, odlično speljano na prelepi beli površini, s pripombo, da ni šlo brez padcev, ki so se vsi srečno končali.

KAJ TI JE NAJBOLJ UGAJALO?

Vprašanje me spominja na odločitev, kateri tisočak si naj vzamem od milijon tisočakov. **VSE, PRAV VSE!**

IN KAJ NE?

Snežinke, ki so nam jemale smučarske užitke, posebno pa to, da je vse prehitro minilo, je nasmejan končal **BULA BULA** iz Sahare.

Maturantka **Maruša Pungertl** je bila že tretjič tečajnica. Ko pride čas za četrto udeležbo, bo njena udeležba odvisna od opravljenih izpitov na fakulteti. Potožila je, da bo storila vse, samo da si prihrani čas in se pridruži vsem, ki se bodo udeležili tečaja prihodnje sezono.

Na vprašanje, česa je primanjkovalo, je zamišljeno dejala, da časa, ki je določen za smučanje. Res težko mi je, ko se poslavljamo od prelepih smučišč, tolaži me le misel, da ne za vedno.

Prizadevna, vztrajna na prvem tečaju, si je pridobila kuharske

sposobnosti, toda le za pomivnne posode. Uganili ste, kajne? To je **Marija Bizovičar**, učenka sedmega razreda. Na vprašanje je odgovorila:

KAJ JE MANJKALO NA TEČAJU?

Nič, prijetno je bilo. Premalo časa za tako prijetno življenje.

KATERI TEČAJ TI JE NAJBOLJ UGAJAL?

Tako prijetno kot letos ni bilo še nobeno leto. Smučala sem kot prerobena. Vse mi je ugajalo, tudi pomivanje posode, je končala z nasmejanim obrazom, kot je bila njena navada na tečaju.

SE NAMERAVAŠ UDELEŽITI TEČAJA PRIHODNJE LETO?

Prav gotovo, vprašanje je le zdravje pred odhodom.

KAKO PA Z DEŽURSTVOM?

Letos je bilo prijetneje. Dežurali smo po seznamu in ne po kazni kot prejšnja leta. Ves čas smo bili disciplinirani.

KAKO JE BILO PREJŠNJA LETO?

Prvo leto je bilo hudo. Nisem znala pomivati posode in tudi smučati so me vodile svojo pot. Včasih mi je šlo na jok. Vsem svetujem, da je v takih primerih res najboljša dobra volja. Sedaj se ne ustrašim nobene strmine več pa tudi ne kupa umazane posode, ki kliče pomivalca.

TEKMOVALNO VZDUŠJE

Vsi tečajniki se veselijo trenutka, ko preizkušajo znanje, ki

so si ga pridobili na tečaju. Zmagovalec se mora dvakrat zelo potruditi.

REZULTATI:

Pionirke

1. EMA HUNGERL
2. MAJDA HLASTEC
3. VERA BABNIK
4. MARIJA BIZOVIČAR

Pionirji

1. BOJAN BLAŽ
2. MITJA JABLOČNIK
3. BORUT LEJKO
4. MAKS JABLOČNIK

Mladinke

1. MARUŠA PUNGERL
2. LIDIJA KLAJNŠEK
3. IVANKA NOVAK
4. MIROSLAVA NOVAK

Mladinci

1. FRANC HOJNIK
2. JANI REPIC
3. DUŠAN REPIC
4. DANILO TOPLEK

Zadnji večer je pravcato slavje, saj pride na svoj račun tudi tisti, ki je zaradi padca prepustil diplomu morda nekoliko slabšemu. Pa nič zato. Pozabi se vse, pa tudi, če je bilo še tako grenko. Za veselo razpoloženje poskrbijo prav vsi tečajniki in tako si drug drugega privoščijo na zadnjem večeru prijetne smučarske družbe.

Osvojene trofeje podelijo slavnostno in s šaljivo besedo. Mislim, da ni tečajnika, ki bi zameril slavnim možem, ki si drznejo ob podelitvi izreči šaljive, spodbudne besede. Bilo je lepo pa tudi prijetno. Pridite, udeležite se, ne pozabite, odpočili si boste v prijetni smučarski družbi naših najmlajših pa tudi starejših. A. G.



Aktivni člani godbe na pihala TGA Kidričevo



Nastop otrok iz vrta ob prazniku 8. marcu

Naši najboljši športniki v Kidričevem

14. januarja je bila v Kidričevem v veliki dvorani restavracije izbira najboljšega športnika Slovenije. Prireditelj so organizirali združenje športnih novinarjev Slovenije in radio Ptuj. Prireditelj je bila pod pokroviteljstvom predsednika skupščine občine Ptuj Franja Rebernika. Sodelovalo je tudi veliko podjetij, ki so omogočila prireditelj.

Gledalcem sta se predstavila najboljša slovenska športnika, ki so ju izbrali bralci Roto-foto športa, Ivo Danu, znani košarkar Olimpije in državni reprezentant, in atletinja Marjana Lubej, članica celjskega Kladivarja. Zraven mnogih drugih znanih športnikov je bil tudi Miroslav Cerar, naš najuspešnejši športnik. Zaradi nekaterih mednarodnih tekem so bili odsotni nekateri naši najboljši, med njimi skakalec Peter Eržen in smučarka Majda Ankele.

Ob tej priložnosti so proglasili tudi najboljšega športnika obci-

ne Ptuj. Ta naslov si je priboril atlet Janez Meznarič.

Oddajo je vodil radijski in televizijski napovedovalec Tomaž Terček. Pogovor s športniki pa so vodili znani novinarji naših časopisov. Za gledalce najbolj zanimiv je bil prav gotovo pogovor med Ivom Danuom in Miroslavom Cerarjem.

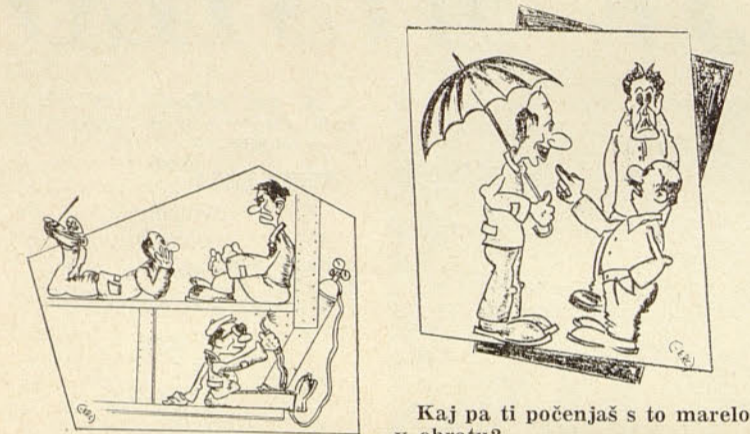
Za razvedrilo so v premorih skrbeli vokalni in instrumentalni ansambli ter pevka Alenka Pinterič. Da pa prireditelj ne bi bila brez smeha, je prišel v Kidričevo tudi satirik Tone Fornuzzi-Tof.

Dvorana je bila nabito polna, kar priča, kolikšno zanimanje vlada za takšne prireditelje pri nas in da si jih želimo čimveč.

Ameriški inštitut za življenjsko zavarovanje je izračunal, da je dejanska »vrednost« človeka, ki je končal osnovno šolo, 219.000 dolarjev ali več kot 273 milijonov starih dinarjev. S končano srednjo šolo se človekova »vrednost« dvigne na 303.000 dolarjev (378,75 milijona starih dinarjev). Najvišjo »vrednost« doseže človek s fakultetno izobrazbo, ki je po istih podatkih »vreden« že 440 tisoč dolarjev (550 milijonov starih dinarjev).



Al hlebčki



Celo uro že počivam, pa mi šele sedaj postaja vroče...

Kaj pa ti počenjaš s to marelo v obratu?

Toraviš šef, saj ste mi ukazali, da naj prinesem zaščitna sredstva.

VPLIV INSTRUMENTOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

podražile in vsaka je brez izjeme daleč nad pariteto zunanjih cen.

Zaradi velikega vpliva električne energije v proizvodnih stroških aluminija kakor tudi zaradi neurejenih odnosov v oskrbi z le-to in njene pretirano visoke cene bomo probleme v zvezi z električno energijo ob-

ravnali posebej v eni od prihodnjih števil.

Našo ugotovitev, da so cene surovin in energije ter prevoza večkrat porasle od leta 1956, ko je bila prvič limitirana cena aluminija, pa do leta 1965, ko je bil prejšnji limit s pričetkom reforme zvišan le za 44,6%, dokazujemo s pregledom gibanja cene v obdobju pred reformo (1955—1965) ter v obdobju pred reformo in po njej (1955—1967).

V starih dinarjih

	Cena leta 1955	Cena 24. julija 1965	Indeks
aluminij	390.000	390.000	100
boksit	3.301	5.614	170
kalcinirana soda	27.000	37.000	137
premog	2.771	5.650	204
električna energija	1,97	2,94	149
prevoz	100 (baza)	194	194

ODNOS CEN PRED REFORMO IN CEN V LETU 1967

V starih dinarjih

	Cena leta 1955	Cena leta 1967	Indeks
aluminij	390.000	564.000	144,6
boksit	3.301	7.301	221
kalcinirana soda	27.000	50.000	185
premog	2.771	6.322	228
električna energija	1,97	7,67	389
prevoz	100 (baza)	210	210

Osnova za določitev cene aluminija na 564.000 starih dinarjev za tono (to je 451,2 dolarja) sta dve predpostavki, ki jih predreformski materiali izrecno navajajo, in to:

— trditelj, da so svetovne cene aluminija v zadnjih letih stabilne;

— trditelj, da predstavlja aluminijaska industrija v vertikalni

ciklus proizvodnje povezano grupacijo, ki zajema boksite, glinico in aluminij ter predelavo aluminija.

Da bi bile cene aluminija v svetu v zadnjih letih stabilne, ne ustreza dejanskemu stanju niti glede domicilnih niti glede izvoznih oziroma uvoznih cen.

Marjan Bizovičar

(Nadaljevanje prihodnjic)

Keramiko žgo na zračni blazini

Neka britanska firma je začela izdelovati industrijske peči za žganje fajanse in porcelana, ki so jim vzdeli ime hoverklin. V njih se keramika peče na blazini vročega zraka, kar med drugim prinaša do 50% prihranka na gorivu in mnogo krajši čas žganja. Tako žge takšna peč 2400 keramičnih podstavkov samo eno uro, medtem ko bi jih morali v dosedanjih pečeh žgati kar dvanajst ur.

V SAMOUPRAVNE ORGANE

(Nadaljevanje s 4. strani)

svet komaj prične z delom pa se že pričnejo letni dopusti, zato so menili, da bi bilo morda bolje preložiti čas volitev v jesenski čas.

Ceprav so seveda to le formalni predlogi, mislim, da so zelo zanimivi in bi kazalo o njih spregovoriti tudi pri nas, če bi le prišlo do takih predlogov z druge strani, kajti sama zamisel ni niti tako slaba.

In še to! Če bomo nekemu odkrito povedali, da nima pogojev za delo v samoupravnih organih to še ne pomeni, da ni morda dober proizvajalec, kajti vsakdo ni zato, da bi aktivneje posegal v to zahtevno in nič kaj lahko področje dela. Vsi, ki bodo v naslednji mandatni dobi zastopali svoje volilce v samoupravnih organih pa se naj aktivno vključijo v delo in tesno sodelujejo s svojimi volilci, kajti le s skupnimi napori in vestnim delom bomo kos vsem nalogam, ki jih pred nas postavlja naša socialistična družba, ki nam je tudi zapala v upravljanje podjetje in gospodarjenje z ustvarjenimi sredstvi.

Franc Meško

Zahvala

Podpisani Anton Vernig iz Kidričevega št. 7, zaposlen kot strojni ključavničar v delovni enoti strojnega vzdrževanja, se želim iskreno zahvaliti članom komisije pri tovarniškem odboru sindikata, ki so mi po raznih zdravniških izvidih in predlogih omogočili zdravljenje v zdravilišču Slatina Radenci. Enomesečno zdravljenje v tem zdravilišču na stroške podjetja mi je mnogo koristilo pri izboljšanju mojega zdravstvenega stanja, saj se po vrnitvi mnogo bolje počutim. Moja največja želja je, da bi

lahko spet prišel med svoje delovne tovariše na svoje delovno mesto in s svojim delom spet pripomogel k še boljšim uspehom našega delovnega kolektiva, vendar ne vem, če mi bo to še mogoče. Vsekakor pa še enkrat iskrena hvala za omogočitev zdravljenja v Slatini Radencih.

Anton Vernig

Televizijski stolp visok 537 m

V počastitev 50. obletnice oktobrske revolucije bodo v Moskvu dogradili in izročili svojemu namenu televizijski stolp, visok 537 m. Spodnji del stolpa do višine 384 m je votla betonska cev, v njej je troje osebnih in tovarno dvigalov. Zgornji del stolpa je 153 m visoka antena. Dvigalo za omenjeni stolp je dobavila nemška tovarna Stahl iz Stuttgarta v sodelovanju z družbo AEG Telefunken. Največja hitrost dvigala bo 7 m/sek. Za premagovanje višine 350 m bo potrebovalo 58 sekund. Omenjena dvigala so najhitrejša v vsej Evropi. Vsako dvigalo so opremili z miniaturnim računalnikom, ki uravnava hitrost kabine, zagon in zaviranje. Med osnovne zahteve, ki jih mora računalnik upoštevati, sodi najkrajši možni vzorni čas med dvema točkama z mirnim, nesunkovitim zagonom in zaviranjem.

*

Lansko leto je na visokih šolah v Sovjetski zvezi diplomiralo okoli pol milijona absolventov. Na 767 vseučiliščih in visokih šolah študira 4.123.000 sovjetskih državljanov. Nadaljnjih štiri milijone mladih je vpisanih v 4000 srednjih strokovnih šolah. Po teh podatkih študira v Sovjetski zvezi samo v srednjih in visokih šolah več kot osem milijonov mladih državljanov.

ZS

*

V Sovjetski zvezi študira mnogo tujih študentov iz vseh delov sveta. V lanskem letu je diplomiralo 1600 tujcev iz 103 držav sveta. Danes je v 300 sovjetskih srednjih in visokih strokovnih šolah več kot 24.000 tujih študentov. To so mladi ljudje, predvsem iz nerazvitih dežel, ki jim Sovjetska zveza na ta način nudi pomoč. Pred leti so v Moskvu ustanovili prav v ta namen univerzo, imenovano vseučilišče Patricia Lumumbe, ki ima danes več kot 3000 vpisanih študentov.

*

V času od leta 1960 do 1965 so v Poljski uredili TISOČ novih šol kot spomenik ob tisočletnici

poljske države. Za uresničitev te plemenite zamisli so zbrali denarne prispevke državljanov vse države. Obvezno šolanje je 1963. leta zajelo več kot pet milijonov poljskih otrok.

Na 74 visokih šolah je okrog 230.000 študentov. Med temi je več kot 68.000 štipendistov. Na vseh teh zavodih je okrog 25.000 znanstvenikov. Tako je Poljska že prebrodila hudo izgubo visoko kvalificiranega kadra med zadnjo svetovno vojno.

Hydroenergetski sistem Trebišnjica

Ključni objekt celotnega hidro sistema Trebišnjica je mogočna betonska zgradba Grančarovo, ki je bila dograjena v začetku letošnjega leta. Pregrada zaustavlja v velikanskem umetnem jezeru skoraj enoletni pretok vode Trebišnjice oziroma 1280 milijonov kubikov vode. Energetsko vrednost akumulacijskega jezera še stopnjuje možnost izrabe močnega vodnega padca, in to v dveh stopnjah HE Trebinje 100 m in v HE Dubrovnik 270 m. V sedanji stopnji izgradnje, ko imata obe elektrarni po dva agregata, bo znašala skupna letna proizvodnja 2066 milijonov kWh električne energije (vse hidroelektrarne v Sloveniji dajejo 1800 milijonov kWh). Energetska rezerva, ki tiči v akumulirani vodi, znaša milijardo kWh, kar ustreza energetski rezervi vseh doslej zgrajenih akumulacij v Jugoslaviji. (Letošnja rezerva bo zaradi potrebne izpraznitve jezera manjša.) HE Trebinje, ki je bila dograjena v začetku letošnjega leta, ima instalirano moč 108 MW z letno proizvodnjo 500 milijonov kWh. HE Dubrovnik, ki obratuje kot pretočna elektrarna že od maja 1965. leta, ima instalirano moč 216 MW, njena proizvodnja pa bo sedaj po dograditvi umetnega jezera znašala letno 1566 milijonov kWh. Od celotne proizvodnje sistema bo posledaj odpadlo nad 80% na kritično obdobje od 15. julija do 15. oktobra in od 1. januarja do 1. marca, ko nam je za kritje potrošnje potrebna rezervna energija.

Zahvala

Zahvaljujem se organizacijam in društvom, ki so me obiskala v času boleznih v Topolšici, kjer se še sedaj zdravim.

S tem se obenem poslavljam od kolektiva kot invalidski upokojenec in želim vsem njegovim članom obilo delovnih uspehov.

Peter Čulibrk